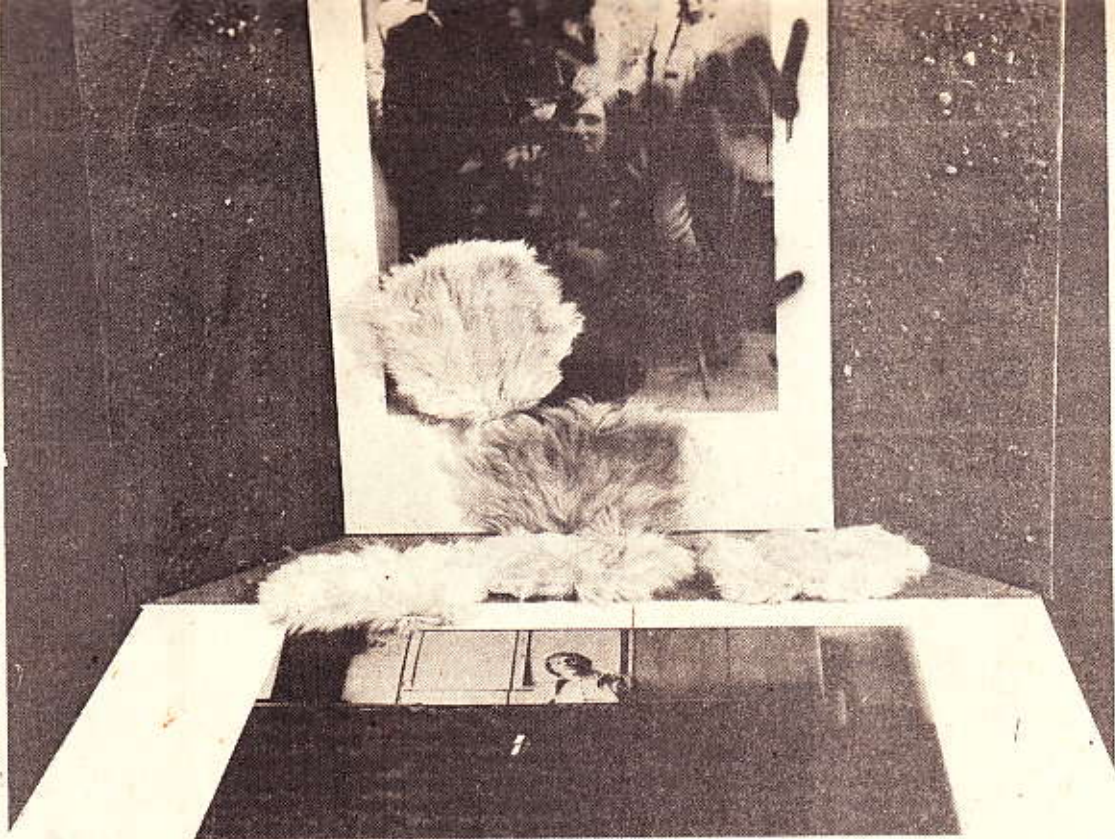
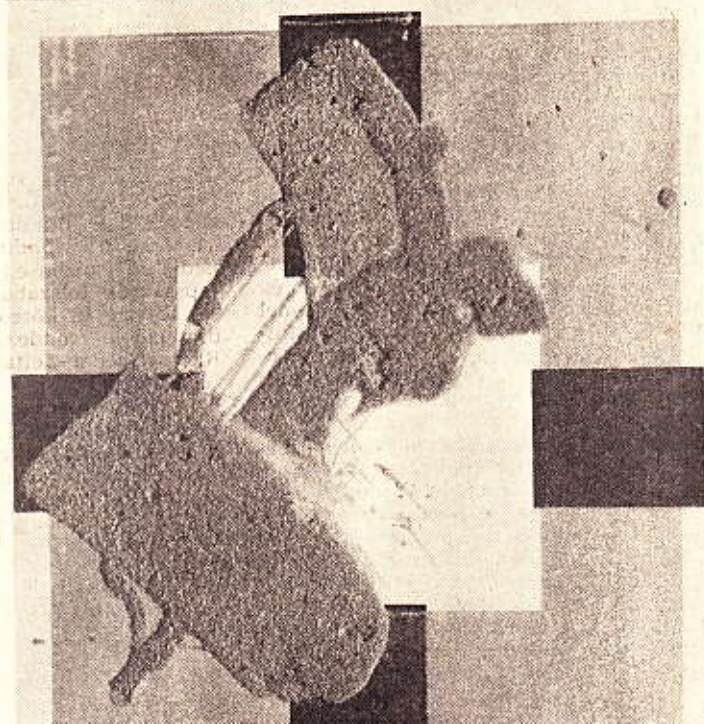

Záborszky Gábor: „Ysa pur és chomuv vogmuc”

Mondhatni, ilyen a világ...

Záborszky
Gábor:
Elmozdulás

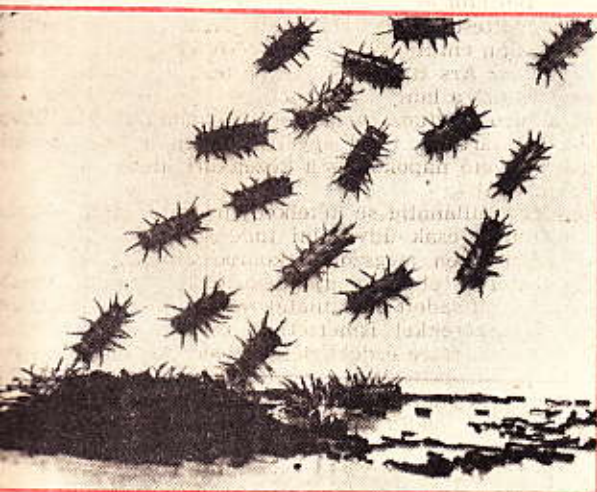

„Elöttem romba dőlt ház fotója. Az aláírt szövegből megtudom: földrengés, bombázás, városrendezés, vulkánkitörés, repülőgépszerencsétlenség... A fotó hitelesíti, amit a szövegkörnyezet rábíz. Én a szubjektív világomat ilyen dokumentumok köré építettem.” Záborszky Gábor festőművész vallott így öt évvel ezelőtt, amikor a budapesti Stúdió Galériában bemutatkozott. Kádár György, Kocsis Imre, Kokas Ignác, Z. Gács György tanítványaként végzett a Képzőművészeti Főiskolán, az említett tárlat előtt egy évvel.

Pályakezdeként is rendszeresen részt vett hazai és külföldi kiállításokon, díjakat nyert, munkái kerültek köztulajdonba. Azóta a tárlatok, díjak listája tovább gyarapodott. Most olyan élményben volt-van része, amelyben kevés fiatal magyar művész részesül: El Kazovszkij festőművész és Banga Ferenc grafikusművész társaságában ő képviseli hazánkat a fiatal kép-

a világ...

A Fülöp-szigeteken élő
Yun Yee environnement-ja

zóművészek október 2. és november 14. között rendezett 12. párizsi biennáléján.

— Bármilyen rangos ez a szeregszemle, keveset tudunk róla. Milyen művészeti ágak kaptak lehetőséget a bemutatkozásra, kik vesznek részt a biennálé szervezésében?

— A rendezvénysorozat védnöke Jack Lang, a francia kulturális miniszter, Claude Cheysson külügyminiszter, Jacques Chirac, Párizs polgármestere, s az ausztrál nagykövete. Ő nyilván azért, mert a kísérleti könyvek bemutatóját az ausztrál nagykövetség épületében rendezték. A biennálé főtitkára Georges Boudaille. Hét nagy egységből állt a szemle. Új konstrukció címmel új építészeti szerkezeteket mutattak be; betekintést kaphattunk a vidéken élő francia művészek szellemi műhelyeibe, s a fiatal építészekébe. A Modern Múzeumban rendezték a nemzetközi képzőművészeti kiállítást; a Pompidou-központban a kísérleti filmek szemléjét és a hangszekció bemutatását.

— Milyen benyomásokat szerzett Párizsban a világ fiatal képzőművészeiről?

— Itt is jelentkeztek azok az új törekvések, amelyeket az év két másik nagy rendezvényén, a velencei biennálén és a kasseli Documenta című bemutatón megfigyelhettünk. Három nagy részre tagolódott az anyag: a nagy lépcsőfeljárókat sátrakkal építették be, s akik kérték, itt készíthették — mutathatták be műveiket. Figyelni is nagy élmény volt a nyüzsgést, a kollektív munkát. Az első emeleten a hagyományosabb értelemben vett festmények, grafikák kaptak helyet, míg a másodikon viszonylag egységes anyag képviselte a nyolcvanas évek művészetének is nevezett, új érzékenység címkevel ellátott törekvéseket.

— Mi a különbség a hetvenes és a nyolcvanas évek tendenciái között?

— A hetvenes évek művészete nagyvárosi művészet, s elsősorban a művészetben belüli kérdésekkel foglalkozik. Ilyen értelemben nevezhető absztraktnak. Nagy technikai apparátust mo-

gat, felhasználja a fotót, videót. A nyolcvanas évek művészete viszont az elsődleges reakciókat vetíti ki. Elveti a nagy technikai apparátust. Időnként kifejezetten firkaszerű, s nem is vászonra, hanem a falra kerül a mű. Ha igen, nem kap szabályos alakot a vásznon, hanem síkban vagy éppen a térben szétfolyó alakzatokat vesz fel, a kép és a plasztika jellemzői összeolvadnak. Hallatlanul megnöttek a méretek, intenzívek a színek, a formák azonban minimálisak.

— A katalógusban lapozva olyan alkotások reprodukcióira is rámutatott, mint sikerült műre, amelyek igencsak kevés eszközt használnak fel. Nyilvánvalóan nem az tehát a kifogása, hogy ezek az új tendenciák elvetik a nagy technikai apparátust.

— A kevés eszközt használó műveknek is lehet határozott rendszerük. Az „újak” viszont minden rendszert elvetnek. Mint ha alkotóik eszeveszetten csapkodnának. Az összképet ugyan nem ezek határozzák meg, hanem a kollázsok, a koncept és a minimal art határán álló alkotások, de az „új érzékenység” képviselői jelentették a leggyesegesebben megjelenő tendenciát.

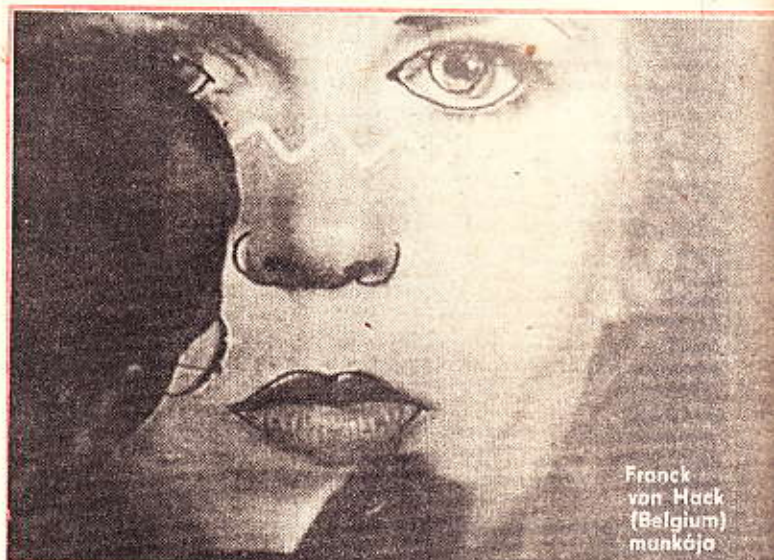
— Művészetben belüli, vagy a külvilágban rejtőző okokra vezethető vissza ez az új jelenség?

— Az új érzékenység a rendszerekkel, elmélettel szemben jelenik meg. Mondhatni, ilyen a világ is: hetente felrobban valami, egyre nagyobb a káosz. A jelenség annyiban nem új, hogy már a két évvel ezelőtti velencei kiállításon megjelent — abban viszont új, hogy míg például Rauschenberg, a pop art egyik legnagyobb mestere úgy fogalmazta meg a káoszt, hogy valóban megcsinálta saját korának, társadalmának a dokumentumát, addig ezek a munkák nem gyűjtene be, nem dokumentálnak semmit, abszolút a pillanatban élnek. Készítők a tárgyesinálás igényét is elvetik. Ebben a gesztusban pedig a műkereskedelem válsága is megfogalmazódik.

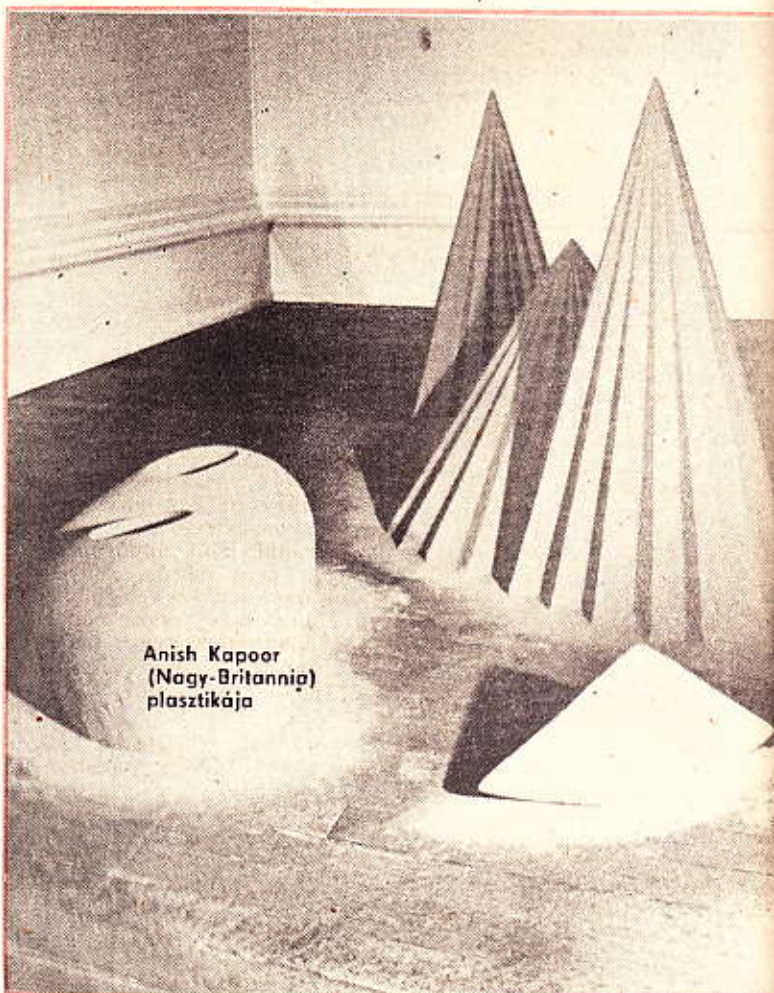
— Izgalmas dolog lehet szembenézni e művekkel és problémákkal akkor is, ha más kérdéseket boncolgató, másféle képeket készítő művészről van szó, aki, éppen körülményei miatt, nyilvánvalóan nem azonosulhat a mindent elvetőkkel. Mivel azonosul — vagy mit szeret — Záborszky Gábor?

Záborszky Gábor: Ősz

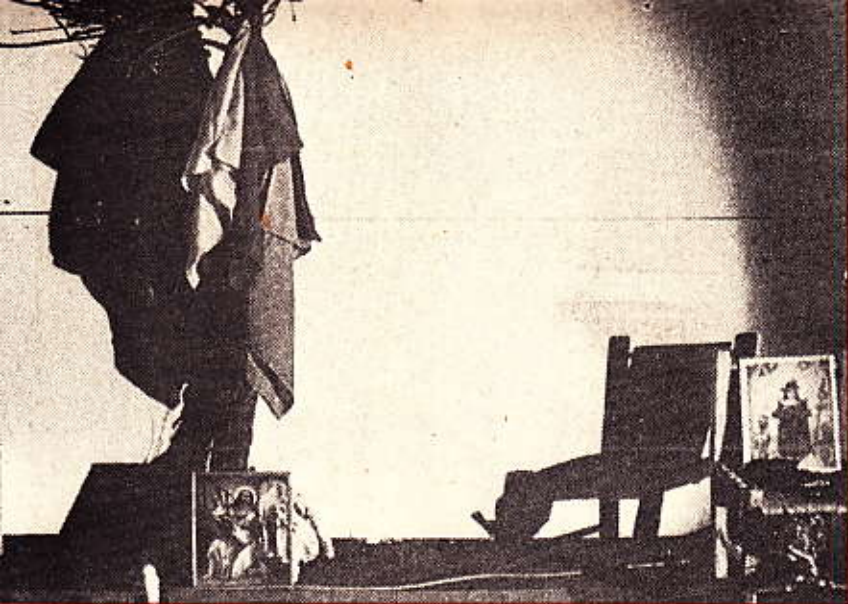
Geo Ripley
(San Domingo) műve
a párizsi biennálén

Franck
von Haek
(Belgium)
munkája

Anish Kapoor
(Nagy-Britannia)
plasztikája

— Szeretem a hetvenes éveket. Főiskolás éveim alatt a minimál art, a koncept art gyakorolt rám nagy hatást, de a pop art, a hiperrealizmus is. A különböző módszerek összegzésének lehetősége izgat. Hogy éppen mit használok fel, azt a témáim, környezetem határozza meg. Részben ez a hegyoldal, ahová szintén a hetvenes években kerültem a nyomasztó belvárosból. Ezen felül két film gyakorolt rám nagy hatást. Lányi András Tíz év múlva című művéhez olyan miliőt kellett terveznem, amely a hatvanas évek képzőművészetét, Lakner László, Schaár Erzsébet, Konkoly Gyula, a régi Gyémánt László világát idézte. Szobrokat csináltam, azokról sok fényképet. A fehér gipszöntvények később kikerültek a főtítelepre, egy nagy üvegfüggő hangárba. A közelben, az állatmenhelyen vonítottak a kutyák. A képeknek olyan misztikus hatásuk van, hogy azóta is használom őket, akár csak a másik filmét, amely egy sorozat részeként engem mutatott volna be, de sosem készült el.

— Mai munkáin valóban meghatározó jelentősége van a gyakran sorozattá komponált, máskor különböző anyagokkal szembesített fotónak. Mikor, milyen megfontolásokból kezdte használni ezt az eszközt?

— A főiskola vége felé a lehető legnagyobb tisztaságra törekedtem olajképeimen, rézkarcaimon szitanyomataimon. Absztrakt képeket készítem, amelyeken a geometrikus alakzatok és a gesztusok kölcsönhatását elemeztem. Olyan végpontra jutottam azonban, ahol már csak variálhattam volna az elemeket. A filmek és a természet hatására cseréltem fel a geometrikus alapot a fotóra, a gesztusokat a természeti, amorfi motívumokra, anyagokra.

— Míg a korábbi művek egészen absztrakt módon fogalmaztak ítéletet a világról, addig ezek úgy szembesítik a különböző minőségeket, a természetit és a technikai-emberit, hogy nem hiányzik belőlük az érzékletesség sem, mondhatni, bizonyos fokig naturalisztikus metszetet adnak a világról; a természetes anyagok és a fotó kiválasztása, megdolgozása azonban tág teret ad a személyességnek, az ítéletek árnyaltabb megfogalmazását teszi lehetővé. Nyilván technikai

szempontból is érdekes feladatokkal kell szembenéznie.

— Ez az új világ először a szitanyomaton jelent meg, azután rátaláltam a fényérzékeny vászonra, majd felhasználtam a poliésztert, amely segítségével a természeti anyagokat viszem fel a felületre. Újabban rézkarcra kísérletezem: a fotót lemezre viszem át, s koptatott-gyötört felületekkel, növényi lenyomatokkal szembesítem.

— Mint olyan művész, aki három éve tagja a Fiatal Képzőművészek Stúdiója elnökségének, szembesítse most, kérem, azokat a tapasztalatokat, amelyeket Párizsban szerzett azokkal, amelyeket itthoni kortársai helyzetét ismerve fogalmazhat meg!

— Nehéz a Stúdióról általában beszélni, hiszen háromszáz tagja van, sokféle törekvésnek ad kezet. Szociális, egzisztenciális szempontból igen fontos a Stúdió szerepe, igazi alkotóműhellyé azonban nem vált. A vezetőség próbál olyan pályázatokat kiírni, olyan műveket díjazni, amelyekkel felzárkózásra, előrelépésre inspirálhat. Törekvéseink azonban nem mindig találkoznak a tagság igényével.

— Felzárkózás? Ezek szerint a szakmai színvonalat, a problémák iránti érzékenységet illetően van mit pótolni?

— Ha szigorúan a technikai felkészültséget nézzük, nem kell szégyenkezniünk. Ha azt nézzük, mennyi a giccs határainkon túl, akkor itt határozottan jó a színvonal. De hiányoznak az igazán bátor kezdeményezések. Párizsi benyomásaim szerint ott sokan vagy nagyon giccses, vagy nagyon extrém dolgot akarnak csinálni. Újat, mindenáron. Nálunk a nem mindig "üdvös" közep-úton járnak a legtöbben. Extrémításban persze nem is versenyezhetünk egy másféle világ képviselőivel.

— Miben, mivel versenyezhetünk hát?

— Saját ügyeink őszinte, magas színvonalú előadásával. Mint például Kelemen Károly, vagy Mészáros Géza fiatal festők Cagnes sur Merben kapott jelentős díjai jelzik, vannak értékeink. Az igazi feladat az, hogy a születő értékeket minél hamarabb mutassuk be. Az itthoniakat odakint, a kintieket itthon.